

Araştırma Makalesi
(Research Article)

SümeYra TÜZÜN¹

Orcid No: 0000-0003-2508-1129

¹Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi.

sorumlu yazar: sumeyra.tuzun@marmara.edu.tr

Anahtar Sözcükler:

İletişim Fakülteleri, Eğitim, Müfredat.

Keywords:

Communication Faculties, Education,

Curricula.

DOI: 10.56075/egemiadergisi.1350557

Egemia, 2023, 13: 70-90

Türkiye'de İletişim Eğitimi: Müfredatlar Üzerine Bir İnceleme

Communication Education In Turkey: A Study On Curriculum

Alınış (Received): 26.08.2023

Kabul (Accepted): 29.09.2023

ÖZ

Fakültelerin bölüm bazlı oluşturdukları müfredatlar, öğrencilerin alana yönelik teorik, teknik ve pratik donanımlarla yüklenmesini ve mezuniyetlerinin ardından mesleki alanlarında istihdam edebilmelerini amaçlamaktadır. Bu sayede öğrenciler entelektüel anlamda kendilerine gereken bilgileri edinirken aynı zamanda meslek hayatlarında kendilerine bir yer edinmelerini sağlayacak yetkinlikleri de elde etmektedirler. Bu çalışmada, iletişim fakültelerinde yer alan bölümlerin müfredatlarının bahsi geçen yetkinlikleri öğrencilerine sağlayıp sağlamadığı, sektörün beklentilerine uygun öğrenciler yetiştirip yetiştiremediği, sürekli değişmekte ve gelişmekte olan dünyanın şartlarına uygun olarak müfredatlarını da güncelleyerek öğrencilerine uluslararası standartlarda eğitim verip veremedikleri incelenmektedir. Bu bağlamda, beş devlet üniversite ve beş vakıf üniversitesindeki iletişim fakülteleri ele alınmıştır. Fakültelerin sahip oldukları bölümler ve bu bölümlerin müfredatları incelenmiştir. Derslerin teknik, teorik ve pratik kapsamda değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma kapsamında ele alınan müfredatların verileri MAXQDA 2022 programına aktarılmış ve veriler niceliksel içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda devlet üniversitelerindeki teorik-pratik-teknik derslerin AKTS dağılımlarında teori derslerin baskın olduğu görülmektedir. Bununla birlikte teorik-pratik derslerde bir dengenin olduğu görülmektedir. Teknik derslerin AKTS dağılımları ise düşüktür. Vakıf üniversitelerinde pratik derslerin baskın olduğu görülmektedir. Pratik-teorik dersler yönünde bir denge söz konusudur. Bunun yanı sıra sahip olduğu farklı bölümler sebebiyle, vakıf üniversitelerinin teknik derslerinin AKTS dağılım ve oranlarının yükseldiği görülmektedir.

ABSTRACT

The curricula created by the faculties on the basis of departments aim to provide students with theoretical, technical and practical equipment for the field. In this way, while students acquire the intellectual knowledge they need, they also acquire the competencies that will enable them to have a place in their professional life. In this study, it is examined whether the curricula of the departments in communication faculties provide the aforementioned competencies to their students, whether they can train students in accordance with the expectations of the sector, whether they can educate their students at international standards by updating their curricula in accordance with the conditions of the constantly changing and developing world.. In this context, communication faculties in five state universities and five foundation universities were discussed. The departments of the faculties and the curricula of these departments were examined. The courses were evaluated in terms of technical, theoretical and practical aspects. The curricula covered in the study were transferred to the MAXQDA 2022 program and the data were analyzed with the quantitative content analysis method. As a result of the study, it is seen that theoretical courses are dominant in the ECTS distribution of theoretical-practical-technical courses in state universities. However, it is seen that there is a balance in the theoretical-practical courses. ECTS distribution of technical courses is low. It is seen that practical courses are dominant in foundation universities. There is a balance in the direction of practical-theoretical lessons. In addition, due to the different departments it has, it is seen that the ECTS distribution and rates of technical courses of foundation universities have increased.

GİRİŞ

İletişim bilimi, sosyal bilimlerin hemen her alanıyla ilişkili olan multidisipliner bir bilimdir. Sosyal bilimlerdeki birçok disiplinin özünde iletişim etkinliği yer almaktadır. Normatif bilimlerin meydana gelmesi özünde bir iletişim etkinliği olan uzlaşımı gerektirmektedir. Bu bağlamda, kavşak bir disiplin olarak iletişim bilimi sosyal bilimlerin önemli bir alanını teşkil etmektedir. İletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte iletişim biliminin alanları da genişlemiş ve iletişim bilimcilerin çalışma alanları çoğalmıştır. Yazılı, görsel ve işitsel medyanın ardından yeni medya adıyla dijital medya ve mecraları iletişimciler için hemen her gün değişip dönüşen dinamik çalışma alanlarını teşkil etmektedir. İletişimcilerin bu bağlamda bu dinamizmi yakından takip edebilecek bir eğitim sistemine sahip olmaları, mezuniyetlerinin ardından çalışacakları sektörlerde tutunabilmeleri adına önem arz etmektedir.

Ülkemizde daha önce Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Yüksekokullarında iletişim eğitimleri veriliyorken, bu kurumlar 1992’de İletişim Fakültelerine dönüştürülmüş ve eğitim anlayış ve içerikleri geliştirilmiş ve güncellenmiştir (Vuran, 2003: 235). İletişim fakültelerinin kurulmalarından önce Türkiye’de verilen iletişim eğitimleri gazetecilik üzerinedir. Daha sonra Basın-Yayın Yüksekokulları kurulmuş ve 1992’den sonra bu okullar İletişim Fakültesi’ne dönüştürülmüştür. Sonraki süreçte ise çeşitli anabilim dalları ve bilim dalları oluşturulmuştur (Tokgöz, 2003: 13-18). İletişim sektörüne alanında yetkin, donanımlı öğrenciler yetiştirme gayesi güden iletişim fakültelerinin kurulduğu zamandan itibaren istihdam ve eğitim kalitesi gibi sorunları olagelmıştır. Bu sorunlar çözülmemişken ülke çapında yeni fakülteler kurulmaya devam etmiştir. Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi’nin 2023 verilerine göre devlet ve vakıf üniversitelerinde toplamda 74 İletişim Fakültesi bulunmaktadır. Bu fakültelerin 50’si devlet üniversitelerinde (Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi adı altında), 24’ü ise vakıf üniversitelerinde yer almaktadır.

Bu çalışma, hızla değişen ve dönüşen bir dünyada eğitim ve öğretim sektöründe de gerçekleşmesi gereken değişim ve dönüşümlerin iletişim fakülteleri bağlamında değerlendirmesini amaçlamaktadır. İletişim fakültelerinde verilen eğitimin güncel dünya şartlarına ve beklentilerine ne denli karşılık verebildiği, fakültelerin öğrencilerini mesleki yaşamlarına ve sektöre ne kadar hazırlayabildikleri çalışmanın sorunsalını oluşturmaktadır. Bu amaçla öncelikle literatür taraması özet bir şekilde sunulacaktır. Çalışmanın araştırma kısmında yönteme ilişkin bilgilere yer verildikten sonra gerçekleştirilen analizlerin sonuçları paylaşılacaktır. Bu çalışmayla, iletişim fakültelerine ilişkin gerçekleştirilen çalışmalar kapsamında literatüre güncel bir katkı sağlama umudu taşınmaktadır.

LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde iletişim fakültelerinin sahip oldukları problemleri çeşitli açılardan ele alan birçok çalışma olduğu görülmektedir. Bu çalışmalar, tarihsel süreç içerisinde mevcut problemlere ilişkin çözümler üretilip üretilmediğini görmek adına literatüre katkı sağlamaktadır. Literatürde iletişim eğitiminin ne olduğu ve nasıl olması gerektiğine ilişkin sorular, tam olarak cevaplanamamaktadır. Bu soruların bizatihi kendileri iletişim eğitiminin temel sorunsalları içerisinde yer almaktadır. Sorulara cevap vermenin zorluğu alanın sınırlarının çizilmesindeki zorluktan, eğitimin teorik mi ya da pratik mi olması gerektiğinden, eğitimin sektöre yönelik bir eğitim olması gerekip gerekmediğinden ya da iletişim eğitiminin belirli alanlara hasredilmesinin eleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Müfredat incelemeleri, tespit edilen sorunlara yönelik yaklaşımlar, eğitimin içeriğine, niteliğine ilişkin çeşitli araştırmalar, iletişim eğitiminin disiplinler sınırları üzerine teorik ve felsefi yaklaşımlar bu bağlamda ele alınan çalışmaların içeriğini oluşturmaktadır (Mutlu, 1998; Dağtaş ve Kaymas, 1998; Taşbaşı, 2015; Solmaz vd., 2017; Akgül ve Akdağ, 2018, Yakın, 2018; Baritci, 2021; Öztürk, 2021; Üçler ve Büyüçelikok, 2021).

Varol (2001), iletişim fakültelerinin sorunlarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmasında fakültelerde köklü değişiklik yapılması gerektiğini düşünmektedir. Sorunlar ve sorunlara yönelik önerdiği köklü değişiklikleri; fakültele öğrencilerin EA puan türü ile kayıt yapması, müfredatlara teknolojik derslerin eklenmesi, mezun öğrencilerin istihdamını desteklemek adına yerel medyada iletişim mezunlarının çalıştırılması zorunluluğunun getirilmesi, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından iletişim alanında mezun olan öğrencileri fakültele giriş noktasında destekleyecek düzenlemeleri yapılması gerektiği şeklinde sıralamaktadır.

Türkiye’de verilen iletişim eğitimlerini Uzun (2007) istihdam sorunu bağlamında ele almaktadır. Üniversitelerde iletişim alanında oluşturulan kontenjanların sektördeki eleman ihtiyacıyla kıyaslandığında çok sayıda olduğunu ve nicel olarak her yıl gerçekleşecek bu artışların nitelikte de bir yoksunlaşmaya götüreceğinden bahsetmektedir. Bu sorunların istihdama ilişkin politikalardan da kaynaklandığını belirten çalışmada, Türkiye’nin kendi yapısına ve gereksinimlerine uygun bir iletişim politikasına ve bu politikayla uyumlu bir eğitim politikasına sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Arık ve Bayram’ın (2011) iletişim fakültelerinde verilen eğitimi sorguladıkları çalışmada ise ilk olarak, fakülteye iletişim dışındaki disiplinlerden gelen öğretim elemanlarının iletişim alanındaki yetkinliği bir problem olarak gözükmektedir. Farklı alanlardan gelerek iletişim eğitimi veren akademisyenlerin üniversiteye katkı sağlasa da uygulamalı çalışmalarda yöntemsel sorunları yaşadıklarını belirtmektedirler. Bu sebeplerle

iletişim fakültelerinden bölümlerin bağımsız bir disiplin haline gelemedikleri vurgulanmaktadır. Eğitimde bir tartışma konusu olan derslerin teorik ya da pratik olması hususunda, her iki alanda da uzmanlaşmayı hedefleyen bir standarda kuvvetle ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir.

Genelde iletişim özelde gazetecilik eğitiminde var olan sorunları ele aldıkları çalışmalarında Şeker ve Şeker (2011), bu sorunların iletişim fakültelerindeki nitelikli öğrencilerin sayısını azalttığını ve okulların tercih edilmek istenmeyen ve iyi gelecek sunmayan okullar mesabesine indiği eleştirisini dile getirmektedir. Çalışmada dile getirilen problemler; eğitim kuruluşları ile medya sektörü arasındaki bağın kopuk oluşu, eğitimin, öğretim elemanlarının ve öğrencilerin niteliği, fakülte sayısının ve öğrenci kontenjanlarının artışı, kontenjanları karşılayacak istihdam imkânlarının olmayışı olarak sıralanmaktadır.

Ergeç (2014), çalışmasında iletişim fakültelerinde verilen eğitim sistemini uluslararası yükseköğrenim eğilimleri çerçevesinde ele alarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda fakültelerin web sayfalarını belirli kategoriler üzerinden inceleyerek eğitim sisteminin uluslararasılaşma eğilimleri ile verilen eğitimlerin niteliksel yönünü göstermeye çalışmıştır. Araştırmasının sonucunda, iletişim fakültelerinde verilen eğitimlerin uluslararası eğilimlerin ve küresel eğitim beklentilerinin uzağında olduğu görülmüştür. İletişim fakültelerinde öğrencilere kendilerini geliştirmelerine imkân tanıyan atölyelerin kurulmadığı ve yaşam boyu eğitim anlayışından uzak bir yaklaşıma sahip olduğu sonuçlarına da yer verilmiştir.

Büyükaşlan ve Mavnacıoğlu'nun (2017) Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, Gazetecilik ile Radyo Televizyon ve Sinema bölümlerinin müfredatlarını inceledikleri çalışmalarında, müfredatların iletişim sektörünün beklentilerini hangi düzeyde karşıladıklarını göstermek istemişlerdir. Çalışmada iletişim eğitiminde yaşanan sorunları; nitelikli öğretim eleman eksikliği, eğitimde standartlaşmama, akreditasyon sisteminin uygulanmaması, fakültelerde verilen eğitim kalitesinin yetersizliği ve sektörün beklentilerini karşılayamaması, akademi ve sektör arasında zayıf işbirliği, teorik-pratik eğitim dengesizliği, bölümlere ayrı müfredatların uygulanmayışı olarak özetlemişlerdir. Köklü iletişim fakültelerinin ve yeni açılan fakültelerin müfredatlarının karşılaştırmalı olarak incelendiği çalışmada, müfredatlarda uygulamalı iletişim ve mesleki beceri derslerinin yer almasının önemi belirtilmiştir. Bu sayede fakültelerin sektörün istediği elemanları yetiştirmesi mümkün olacaktır.

Müfredatlarda özellikle yer alması gereken dersler kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar da mevcuttur. Ergüney, (2017) yeni medya eğitiminin artan önemine binaen çalışmada iletişim fakültelerinin yeni medya eğitimi verme yönündeki eğilimlerini ve mezun öğrencilerin istihdam imkânlarını göstermek istemiştir. Çalışmada, yeni medya

alanının hem ulusal hem de uluslararası önemine dikkat çekilmiş ve yeni medyanın ekonomik, sosyal ve siyasal alanı etkileyen önemli bir mecra olmasından bahsedilmiştir. Ayrıca yeni medyanın istihdam olasılıkları sıralanmış ve bunun için gereken nitelikli eğitim ve yabancı dilbilgisinin önemi vurgulanmıştır.

Güz ve arkadaşları, (2017) çalışmalarında iletişim fakültelerinde verilen derslerin öğrencilerin geneline hitap ettiğini ve bireysel olarak öğrencilerin istedikleri alanlarda eğitim alma imkânının olmamasından hareketle bir eğitim modeli önermektedir. Yazarlar modelde, fakültelerde verilen eğitimin ilk iki yılında sosyal bilimler ve iletişimle ilgili temel derslerin verilmesini, üçüncü sınıfla birlikte bölüm derslerinin yanı sıra zaman ve ihtiyaca dayalı olarak uzmanlık derslerinin eklenmesini ve öğrencilere ilgi alanlarına yönelik olarak dersler seçme fırsatının verilmesini önermektedir ve bu şekilde sorunların çözüleceğini iddia etmektedir.

Müfredat incelemesi ile ilgili bir diğer çalışma Karaduman ve Akbulutgiller (2017) tarafından yapılmıştır. Çalışmalarında Türkiye'deki gazetecilik eğitiminin nasıl uygulandığı ve müfredatlarının içeriklerine ilişkin bir inceleme yapmışlardır. Araştırma sonucunda genel anlamda gazetecilik eğitiminde teorik derslerin yoğun olduğu, uygulamalı derslerin seçmeli dersler grubunda yer aldığı görülmüştür. Gazetecilik alanındaki problemlerin de yine öğrenciler, öğretim elemanları ve sektörden kaynaklı olduğu belirtilmektedir.

Büyükbaykal ve Büyükbaykal (2018) çalışmalarında iletişim fakültelerinde verilen eğitimi ve istihdam sorunlarını ele almaktadır. Bu bağlamda, nitelikli öğretim, fakültelerdeki öğrenci sayılarının fazlalığı, müfredatın yeterliliği, öğrenim elemanı başına düşen öğrenci sayısının fazlalığı, mezun öğrencilerin istihdam problemi, sektörün beklentilerini karşılayamayan mezun öğrenci profili, fakültelerin sektörel alanlara uzak oluşu gibi problemleri tespit etmişler ve çözümleri için önerileri dile getirmişlerdir.

Akyazı, (2018) çalışmasında medya okuryazarlığı eğitimini iletişim fakültesi mezunlarının vermesi gerektiğinden hareketle, iletişim fakültelerinde verilen sosyal medya eğitiminin analiz etmektedir. Çalışmasında üniversitelerin web siteleri üzerinden bölümlerin müfredatlarına ulaşma zorluğu bir sorunsal olarak gözükmektedir. Ayrıca fakültelerin yarısından çoğunda hatta ismi yeni medya olan bölümlerde dahi sosyal medya ile alakalı bir dersin olmadığına dikkatler çekilmiştir.

Bulut ve Hacısalihoğlu (2021), iletişim fakültesi öğrencileriyle yaptıkları ankette öğrencilerin medya emek piyasasına yönelik algı ve beklentilerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Çalışma sonuçlarında öğrencilerin mesleki anlamda istihdam konusunda umutsuzluklar yaşadıkları, sektördeki çalışma koşullarının yetersizliği ve mesleki saygınlıklarının olup olmayacağı hususunda öğrencilerin kararsız oluşu öne çıkmaktadır. Öğrencilerin kendilerini

en çok uygulamalı ve yabancı dil eğitiminde eksik hissettikleri görülmüştür ve staj eğitiminin de zorunlu olması gerektiğini düşünmektedirler.

Dursun, (2021) iletişim fakültelerinin teknik altyapısını ve öğretim elemanlarının niteliklerini incelediği çalışmasında, teknoloji öğretimini çeşitli açılardan inceleme altına almıştır. Çalışmasının sonucunda teknolojik altyapı yetersizliği, mevcut altyapıların eski oluşu, ekipman yetersizliği, kaçak program yazılımları, öğrenci sayısında fazlalık, teknoloji derslerinin az oluşu ve yanı sıra bu dersleri öğretecek öğretim elemanlarının yetersiz oluşu gibi unsurların teknoloji öğretiminin önündeki güçlükler olduğuna ulaşmıştır.

Kaya vd. de (2022) çalışmalarında iletişim fakültelerinin müfredatlarındaki yer alması gereken dijital içeriklere dikkat çekmiştir. Bu bağlamda, Gazetecilik Bölümü ile Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümünün müfredatlarında yer alan dijital içerikli dersleri incelemiştir. Müfredatlarda seçmeli derslerin yanı sıra zorunlu ders olarak da dijital içerikli derslerin sayılarının artırılması ve uygulamalı alanlara da ağırlık verilmesi gerektiğine dikkatleri çekmektedirler.

Literatürde dile getirilen problemlerin yıllar içerisinde çok da farklılık arz etmediği ve değişmediği görülmektedir. Bu problemleri özet bir şekilde şu maddelerle sıralayabiliriz:

- Fakülte sayısındaki fazlalık
- Fakülte içindeki bölümlerin öğrenci kontenjanlarındaki fazlalık
- Çeşitli sebeplerle ortaya çıkan istihdam problemleri (öğrencilerin nitelikleri, sektörün aradığı özellikleri mezun öğrencilerin taşımaması, sektörün ihtiyacından fazla olan mezun sayısı, fakülteler ile sektör arasındaki kopukluk vb. sebepler)
- Öğretim elemanlarının niteliksel ve niceliksel yetersizlikleri
- Farklı alanlardan gelen öğretim elemanlarının uygulamalı derslerde yetersiz kalışları
- Eğitimde standartlaşma problemleri
- Müfredatların yetersizliği
- Derslerde teori-pratik alanlarında uzmanlaşmama, bir denge yakalayamama
- Fakültelerle sektör arasındaki zayıf bağ
- Fakültelerin sektöre uzak yerlerde konumlandırılması
- Eğitim sisteminin uluslararası eğilimleri takip etmemesi
- Teknolojik derslerin ve uygulamaların yetersizliği
- Teknolojik altyapı yetersizlikleri
- Yeni medya, sosyal medya, dijital medya içerikli derslerin sayılarının azlığı ve uygulamalı olarak bu derslere ağırlık verilmemesi

- Yabancı dil ediminde yetersizlikler

Literatürde yer alan çalışmaların daha ziyade iletişim fakültelerindeki genel sorunları tespit eden, verilen eğitimin sektörle ilişkisini ölçen, belirli dersleri içerikleri ve uygulamaları bakımından ele alan, öğretim elemanları bakımından iletişim eğitimini değerlendiren çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu çalışma ise iletişim fakültelerinde yer alan bölümlerin müfredatlarını teorik, pratik ve teknik dersler bağlamında ele almaktadır. Böylelikle geleceğe dönük müfredat tasarımları adına sınırları belirli bir durum analizi gerçekleştirerek, müfredatın geliştirilmesine katkı sağlamayı temenni etmektedir.

ARAŞTIRMA SORULARI

AS-1: İletişim fakültelerinde yer alan bölümlerin müfredatlarında yer alan derslerin genel olarak teorik, pratik ve teknik bağlamda AKTS dağılımları nedir?

AS-2: İletişim fakültelerinde bulunan bölümler arasında teorik, teknik ve pratik dersler açısından herhangi bir farklılaşma mevcut mudur?

AS-3: Vakıf ve devlet üniversiteleri arasında teorik, pratik ve teknik dersler açısından herhangi bir farklılaşma mevcut mudur?

AS-4: Vakıf ve devlet üniversitelerinde yer alan spesifik bölümlerin müfredatında yer alan derslerin pratik, teknik ve teorik bağlamda AKTS dağılım oranları nedir?

AS-5: Vakıf ve devlet üniversitelerinde güncel ve sektörün ihtiyaçlarına yönelik bölümler oluşturulmuş mudur?

METODOLOJİ

AMAÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı iletişim fakültelerinde okutulan dersleri teorik, pratik (uygulamalı) ve teknik olarak incelemek, bu derslerin AKTS oranlarını tespit etmek ve bu verilere dayalı olarak fakültelerde verilen derslerin öğrencileri sektöre hazırlama kapasitesi hakkında yorumda bulunabilmektir. Bu bağlamda, seçilen beş devlet ve beş vakıf üniversitesindeki iletişim fakültelerinin (Biri İletişim Bilimleri Fakültesidir) bölüm bazlı müfredatları incelenmiştir. Devlet üniversitesi kategorisinde İstanbul Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Ege Üniversitesi seçilmiştir. Bu seçimde iletişim fakültelerinin ilk kez bu üniversitelerde açılmış olması etkindir. Vakıf üniversiteleri Başkent Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesi olarak seçilmiştir. Bu seçimde de fakültelerin ilk kurulan

vakıf üniversitelerinden seçim olmasına çalışılmıştır. Bunun yanı sıra Türkiye'nin farklı şehirlerini de kuşatacak bir örneklem oluşturulmaya çalışılmıştır.

İncelenen üniversitelerin sitelerinde yer alan ders müfredatlarında, derslerin genelde teorik ve uygulamalı olarak sınıflandırıldığı görülmektedir. Derslerini teorik, uygulama ve laboratuvar olarak sınıflandırılan üniversitelerde ise, hiçbir dersin laboratuvar dersi sınıfında olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla derslerin, teorik ve uygulamalı olarak ayrıştığı söylenebilir. Literatürde iletişim fakültelerinde verilen uygulamalı derslerin yetersizliğine ilişkin çalışmalar (Güllüpunar, 2015; Nizam ve Bağcı, 2016; Can, 2018; Yetkiner, 2018, Üçler ve Büyükçelikok, 2021; Altay ve Kavuran, 2021;) bulunmaktadır. Bu çalışmalarda fakültelerde eğitim alan öğrencilerin teknik alandaki yetersizliklerine dikkatler çekilmiştir. Buradan hareketle bu çalışmada, derslere yönelik teorik, pratik (uygulama) ve teknik sınıflandırılması yapılmıştır. Bu sınıflandırma yapılırken uygulamalı derslerin içerikleri göz önüne alınmış ve dersler teknik ve pratik (uygulamalı) olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre, bilgisayar, bilgisayar programları, kamera, fotoğraf makinesi gibi araç ve ekipmanların kullanımına yönelik teknik bilgi ve becerileri öğreten derslerle, belirli bir alanda ya da konuda (fotoğrafçılık, video yapımı, stüdyo ve ışık, sunum ve tartışma teknikleri vb.) teknik bilgileri öğreten dersler kodlanırken, 'teknik' ders olarak kodlanmıştır. Öğrencilerin edindikleri bilgileri ve belirli alanlardaki becerilerini, gerçekleştirdikleri çalışmalar, sunumlar, çeşitli faaliyet ve uygulamalarla destekledikleri dersler ise, 'pratik' ders olarak kodlanmıştır. 'Teorik' olarak kodlanan dersler ise, öğrencilerin alanları ile ilgili olarak öğrendikleri tarihsel, kavramsal ve kuramsal zeminleri teşkil etmektedir. Bu bağlamda, fakültelerde yer alan tüm bölümlerin (n=36) ders türü, dönem ve yılı, dersin zorunlu ya da seçmeli oluşu ve kredi ile AKTS bilgileri (n=2148) kodlanmıştır. Kodlanan bu bilgiler daha sonra, MAXQDA 2022 paket programına aktarılarak niceliksel içerik analizi gerçekleştirilmiştir.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Çalışmanın evrenini Türkiye'deki iletişim fakülteleri oluşturmaktadır. Bu evrenden beş vakıf beş de devlet üniversitesinde bulunan toplam on iletişim fakültesi örneklem olarak seçilmiştir. Örneklem kapsamında seçilen fakülteler Türkiye'nin en eski ve köklü üniversitelerinden, farklı bölgeleri de kapsayacak şekilde seçilmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

BÖLÜM MÜFREDATLARINDA YER ALAN DERSLERİN TEORİK, PRATİK VE TEKNİK AKTS DAĞILIMLARI

ÜNİVERSİTE	BÖLÜM	Teorik	Pratik	Teknik	TOPLAM AKTS
İstanbul Üniversitesi	Gazetecilik	170	60	10	240
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	110	110	20	240
	Radyo Televizyon ve Sinema	74	93	73	240
	TOPLAM	354	263	103	720
Marmara Üniversitesi	Gazetecilik	112	100	28	240
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	120	105	15	240
	Radyo Televizyon ve Sinema	125	105	10	240
	TOPLAM	357	310	53	720
Ege Üniversitesi	Gazetecilik	120	100	20	240
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	125	90	25	240
	Radyo Televizyon ve Sinema	99	93	48	240
	Reklamcılık	108	121	11	240
TOPLAM	452	404	104	960	
Ankara Üniversitesi	Gazetecilik	112	104	24	240
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	132	88	20	240
	Radyo Televizyon ve Sinema	119	93	28	240
	TOPLAM	363	285	72	720
Anadolu Üniversitesi	Gazetecilik	90	105	45	240
	Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	93	133	15	240
	İletişim Tasarımı ve Yönetimi	120	100	20	240
	Sinema ve Televizyon	105	100	35	240
TOPLAM	408	438	115	960	
Başkent Üniversitesi	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	115	105	20	240
	Radyo Televizyon ve Sinema	120	100	20	240
	İletişim ve Tasarım	110	100	30	240
	TOPLAM	345	305	70	720
Kadir Has Üniversitesi	Görsel İletişim Tasarımı	94	110	36	240
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	120	115	5	240
	Radyo Televizyon ve Sinema	110	120	10	240
	Reklamcılık	110	120	10	240
	Yeni Medya	101	104	35	240
TOPLAM	535	569	96	1200	
Yeditepe Üniversitesi	Gazetecilik	120	105	15	240
	Radyo Televizyon ve Sinema	120	105	15	240
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	120	110	10	240
	Görsel İletişim Tasarımı	100	70	70	240
	Reklam Tasarımı ve İletişimi	110	100	30	240

		TOPLAM	570	490	140	1200
Bahçeşehir Üniversitesi	Çizgi Film ve Animasyon	25	126	89	240	
	Dijital Oyun Tasarımı	35	130	75	240	
	İletişim ve Tasarımı	35	110	95	240	
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	115	110	15	240	
	Reklamcılık	105	110	25	240	
	Sinema ve Televizyon	80	130	30	240	
	Yeni Medya	100	115	25	240	
	Fotoğraf	100	90	50	240	
		TOPLAM	595	921	404	1920
Yaşar Üniversitesi	Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	115	75	50	240	
	Görsel İletişim Tasarımı	80	70	90	240	
	Radyo Televizyon ve Sinema	105	100	35	240	
	Yeni Medya ve İletişim	100	95	45	240	
	TOPLAM	400	340	220	960	
		GENEL TOPLAM	8357	8310	2533	10080

Tablo-1. Fakülte ve Bölümlerdeki Teorik-Pratik-Teknik Derslere İlişkin AKTS Dağılımı

Fakülte (n= 10) ve bölümlerin (n= 36) teorik-pratik ve teknik derslere göre AKTS dağılımlarının yer aldığı Tablo-1’de, devlet üniversitelerindeki teorik, pratik ve teknik derslerin AKTS dağılımlarında, teorik derslerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Buna karşın pratik derslerin AKTS dağılımlarının teorik derslere yakın bir çizgide olduğu görülmektedir. Teknik derslerin ise teorik ve pratik derslere göre yoğunluklarının az olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerinde pratik derslerde de yoğunlaşmanın olduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerindeki tüm bölümlerin teorik-pratik-teknik AKTS dağılımları toplamda 1934-1699-447 iken vakıf üniversitelerinde bu dağılım 2445- 2625-930’dır. Teknik ders yoğunluklarının vakıf üniversitelerinde arttığı görülmektedir. Bunun sebebi, Görsel İletişim Tasarımı, İletişim ve Tasarımı, Çizgi Film ve Animasyon, Dijital Oyun Tasarımı, Fotoğraf gibi bölümlerin fakülte bünyelerinde yer almasıdır. Teknik derslerin arttığı bu bölümlerin sadece vakıf üniversitelerinde olduğu görülmektedir.

BÖLÜMLER ARASINDA TEORİK, TEKNİK VE PRATİK DERSLER AÇISINDAN FARKLILAŞMA DÜZEYİ

BÖLÜM	ÜNİVERSİTE	Teorik	Pratik	Teknik	TOPLAM AKTS
Gazetecilik	İstanbul Üniversitesi	170	60	10	240
	Marmara Üniversitesi	112	100	28	240
	Ege Üniversitesi	120	100	20	240
	Ankara Üniversitesi	112	104	24	240

	Anadolu Üniversitesi	90	105	45	240
	Yeditepe Üniversitesi	120	105	15	240
	TOPLAM	724	574	142	1440
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	İstanbul Üniversitesi	110	110	20	240
	Marmara Üniversitesi	120	105	15	240
	Ege Üniversitesi	125	90	25	240
	Ankara Üniversitesi	132	88	20	240
	Yeditepe Üniversitesi	120	110	10	240
	Başkent Üniversitesi	115	105	20	240
	Kadir Has Üniversitesi	120	115	5	240
	Bahçeşehir Üniversitesi	115	110	15	240
	TOPLAM	727	618	95	1440
Radyo Televizyon ve Sinema	İstanbul Üniversitesi	74	93	73	240
	Marmara Üniversitesi	125	105	10	240
	Ege Üniversitesi	99	93	48	240
	Ankara Üniversitesi	119	93	28	240
	Yeditepe Üniversitesi	120	105	15	240
	Başkent Üniversitesi	120	100	20	240
	Kadir Has Üniversitesi	110	120	10	240
	Yaşar Üniversitesi	105	100	35	240
	TOPLAM	673	611	156	1440

Tablo-2. Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım ve Radyo Televizyon Sinema Bölümlerinin Teorik-Pratik-Teknik Derslere İlişkin AKTS Dağılımı

Ele alınan üniversiteler kapsamında en fazla bulunan bölümlerin, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım ve Radyo Televizyon ve Sinema Bölümleri olduğu görülmektedir. Bu bölümlerin ders türüne göre AKTS dağılımlarının yer aldığı Tablo-2’de, üç bölümde de teorik derslerin AKTS dağılımlarında en yoğun dersler olduğu görülmektedir. Pratik derslerin AKTS yoğunluklarının da teorik derslere yakın olduğu görülmektedir. Pratik derslerin teorik derslerden yoğun olduğu Anadolu Üniversitesi Gazetecilik Bölümü (90/105), İstanbul Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü (74/93) ile Kadir Has Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü (110/120) istisnalarında da pratik-teorik dağılımlar arasında büyük fark yoktur ancak tabloda yer alan üç bölümün genelinde de teknik derslerin teorik ve pratik derslere göre dağılımlarının düşük olduğu görülmektedir. İstanbul Üniversitesi Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümünde teknik derslerin AKTS dağılımlarının en yüksek olduğu görülmektedir.

**BÖLÜM MÜFREDATLARINDA YER ALAN DERSLERİN TEORİK, PRATİK
VE TEKNİK OLARAK AKTS DAĞILIM ORANLARI**

ÜNİVERSİTE	BÖLÜM	Teorik	Pratik	Teknik	TOPLAM ORAN
İstanbul Üniversitesi	Gazetecilik	70,83%	25,00%	4,17%	100,00%
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	45,83%	45,83%	8,33%	100,00%
	Radyo Televizyon ve Sinema	30,83%	38,75%	30,42%	100,00%
	ORTALAMA	49,17%	36,53%	14,31%	
Marmara Üniversitesi	Gazetecilik	46,67%	41,67%	11,67%	100,00%
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	50,00%	43,75%	6,25%	100,00%
	Radyo Televizyon ve Sinema	52,08%	43,75%	4,17%	100,00%
	ORTALAMA	49,58%	43,06%	7,36%	
Ege Üniversitesi	Gazetecilik	50,00%	41,67%	8,33%	100,00%
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	52,08%	37,50%	10,42%	100,00%
	Radyo Televizyon ve Sinema	41,25%	38,75%	20,00%	100,00%
	Reklamcılık	45,00%	50,42%	4,58%	100,00%
	ORTALAMA	47,08%	42,08%	10,83%	
Ankara Üniversitesi	Gazetecilik	46,67%	43,33%	10,00%	100,00%
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	55,00%	36,67%	8,33%	100,00%
	Radyo Televizyon ve Sinema	49,58%	38,75%	11,67%	100,00%
	ORTALAMA	50,42%	39,58%	10,00%	
Anadolu Üniversitesi	Gazetecilik	37,50%	43,75%	18,75%	100,00%
	Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	38,54%	55,42%	6,04%	100,00%
	İletişim Tasarımı ve Yönetimi	50,00%	41,67%	8,33%	100,00%
	Sinema ve Televizyon	43,75%	41,67%	14,58%	100,00%
	ORTALAMA	42,45%	45,63%	11,93%	
Başkent Üniversitesi	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	47,92%	43,75%	8,33%	100,00%
	Radyo Televizyon ve Sinema	50,00%	41,67%	8,33%	100,00%
	İletişim ve Tasarımı	45,83%	41,67%	12,50%	100,00%
	ORTALAMA	47,92%	42,36%	9,72%	
Kadir Has Üniversitesi	Görsel İletişim Tasarımı	39,17%	45,83%	15,00%	100,00%
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	50,00%	47,92%	2,08%	100,00%
	Radyo Televizyon ve Sinema	45,83%	50,00%	4,17%	100,00%
	Reklamcılık	45,83%	50,00%	4,17%	100,00%
	Yeni Medya	42,08%	43,33%	14,58%	100,00%
	ORTALAMA	44,58%	47,42%	8,00%	
Yeditepe Üniversitesi	Gazetecilik	50,00%	43,75%	6,25%	100,00%
	Radyo Televizyon ve Sinema	50,00%	43,75%	6,25%	100,00%
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	50,00%	45,83%	4,17%	100,00%
	Görsel İletişim Tasarımı	41,67%	29,17%	29,17%	100,00%
	Reklam Tasarımı ve İletişimi	45,83%	41,67%	12,50%	100,00%
	ORTALAMA	47,50%	40,83%	11,67%	

Bahçeşehir Üniversitesi	Çizgi Film ve Animasyon	10,42%	52,50%	37,08%	100,00%
	Dijital Oyun Tasarımı	14,58%	54,17%	31,25%	100,00%
	İletişim ve Tasarımı	14,58%	45,83%	39,58%	100,00%
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	47,92%	45,83%	6,25%	100,00%
	Reklamcılık	43,75%	45,83%	10,42%	100,00%
	Sinema ve Televizyon	33,33%	54,17%	12,50%	100,00%
	Yeni Medya	41,67%	47,92%	10,42%	100,00%
	Fotoğraf	41,67%	37,50%	20,83%	100,00%
	ORTALAMA	30,99%	47,97%	21,04%	
Yaşar Üniversitesi	Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	47,92%	31,25%	20,83%	100,00%
	Görsel İletişim Tasarımı	33,33%	29,17%	37,50%	100,00%
	Radyo Televizyon ve Sinema	43,75%	41,67%	14,58%	100,00%
	Yeni Medya ve İletişim	41,67%	39,58%	18,75%	100,00%
	ORTALAMA	41,67%	35,42%	22,92%	
GENEL ORTALAMA		45,14%	42,09%	12,78%	100%

Tablo-3. Fakülte ve Bölümlerdeki Teorik-Pratik-Teknik Derslere İlişkin AKTS Oranları

Teorik-Pratik-Teknik derslerin fakültelere (n= 10) ve bölümlere (n= 36) göre oransal dağılımlarının yer aldığı Tablo-3’de yukarıda bahsettiğimiz ders yoğunluklarının yüzdesel karşılıkları yer almaktadır. Yine devlet üniversitelerinde teorik-pratik dersler arasında yakın bir dengenin olduğu teknik derslerde ise yüzdesel oranların teorik ve pratik derslere göre düşük olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerinde ise teknik derslerin yüzdesel oranları artmaktadır. Yeditepe Üniversitesi’nde Görsel İletişim Tasarımı bölümünde pratik-teknik derslerin dengede olduğu görülmektedir (%29,17-%29,17). Bahçeşehir Üniversitesi’nde kimi bölümlerde AKTS dağılımlarının teknik-pratik dersler yönünde ağırlık kazandığı görülmektedir; Çizgi Film ve Animasyon bölümünde (%52,50-%37,08); Dijital Oyun Tasarımı bölümünde (%54,17-%31,25); İletişim ve Tasarımı bölümünde (%45,83-%39,58). Yeni Medya ile ilişkili bölümlerde ise teorik derslerin yoğun olduğu görülmektedir.

BÖLÜMLER ARASINDA TEORİK, TEKNİK VE PRATİK DERSLER AÇISINDAN AKTS DAĞILIM ORANLARI

BÖLÜM	ÜNİVERSİTE	Teorik	Pratik	Teknik	TOPLAM ORAN
Gazetecilik	İstanbul Üniversitesi	70,83%	25,00%	4,17%	100,00%
	Marmara Üniversitesi	46,67%	41,67%	11,67%	100,00%
	Ege Üniversitesi	50,00%	41,67%	8,33%	100,00%
	Ankara Üniversitesi	46,67%	43,33%	10,00%	100,00%
	Anadolu Üniversitesi	37,50%	43,75%	18,75%	100,00%
	Yeditepe Üniversitesi	50,00%	43,75%	6,25%	100,00%

	ORTALAMA	50,28%	39,86%	9,86%	100,00%
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	İstanbul Üniversitesi	45,83%	45,83%	8,33%	100,00%
	Marmara Üniversitesi	50,00%	43,75%	6,25%	100,00%
	Ege Üniversitesi	52,08%	37,50%	10,42%	100,00%
	Ankara Üniversitesi	55,00%	36,67%	8,33%	100,00%
	Yeditepe Üniversitesi	50,00%	45,83%	4,17%	100,00%
	Başkent Üniversitesi	47,92%	43,75%	8,33%	100,00%
	Kadir Has Üniversitesi	50,00%	47,92%	2,08%	100,00%
	Bahçeşehir Üniversitesi	47,92%	45,83%	6,25%	100,00%
	ORTALAMA	50,49%	42,92%	6,60%	100,00%
Radyo Televizyon ve Sinema	İstanbul Üniversitesi	30,83%	38,75%	30,42%	100,00%
	Marmara Üniversitesi	52,08%	43,75%	4,17%	100,00%
	Ege Üniversitesi	41,25%	38,75%	20,00%	100,00%
	Ankara Üniversitesi	49,58%	38,75%	11,67%	100,00%
	Yeditepe Üniversitesi	50,00%	43,75%	6,25%	100,00%
	Başkent Üniversitesi	50,00%	41,67%	8,33%	100,00%
	Kadir Has Üniversitesi	45,83%	50,00%	4,17%	100,00%
	Yaşar Üniversitesi	43,75%	41,67%	14,58%	100,00%
	ORTALAMA	46,74%	42,43%	10,83%	100,00%

Tablo-4. Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım ve Radyo Televizyon Sinema Bölümlerinin Teorik-Pratik-Teknik Derslere İlişkin AKTS Dağılım Oranları

Ele alınan üniversiteler kapsamında en fazla bulunan bölümler olarak, Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım ve Radyo Televizyon ve Sinema Bölümlerinin teorik-pratik-tekniik derslere göre AKTS oranlarının yer aldığı Tablo-4’de, bölümlerin genelinde teorik derslerin yüzdesel oranlarının daha yoğun olduğu (en yoğun olduğu yer İstanbul Üniversitesi Gazetecilik bölümü %70,83 olmak üzere) görülmektedir. Pratik derslerin yoğunluğu daha az olmakla birlikte teorik derslerle dengede olduğu görülmektedir. Teknik derslerin oranlarının ise teorik ve pratik derslere göre düşük olduğu görülmektedir. Radyo, Televizyon ve Sinema bölümlerinde ise yine dağılım oranlarının teorik ve pratik ağırlıklı olduğu görülse de, teknik derslerin oranlarında da artışlar söz konusudur. Teknik derslerin artış gösterdiği üniversiteler devlette İstanbul Üniversitesi (%30,42), Ege Üniversitesi (%20), Ankara Üniversitesi (%11,67) ve vakıfta Yaşar Üniversitesi (14,58) olarak gözükmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışma kapsamında, devlet ve vakıf üniversitelerinin (n= 10) müfredatlarında yer alan teorik-pratik-tekniik dersler (n= 2148) incelemeye alınmıştır. Bu bağlamda, üniversitelerin sitelerinde yer alan müfredatlarda yer alan bilgiler kodlanmış ve veriler

MAXQDA 2022 paket programına aktarılmıştır. Derslerin teorik-pratik-teknik olarak AKTS dağılımlarına ilişkin veriler niceliksel olarak serimlenmeye çalışılmıştır.

Elde edilen sonuçlar, *'iletişim fakültelerinde yer alan bölümlerin müfredatlarında yer alan derslerin genel olarak teorik, pratik ve teknik bağlamda AKTS dağılımları'*nın ne olduğuna ilişkin araştırma sorusu çerçevesinde değerlendirildiğinde, ders dağılımlarında farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Fakülte ve bölümlerin teorik-pratik-teknik derslere ilişkin AKTS dağılımlarında, teorik-pratik ders yoğunluğunun baskın olduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerindeki tüm bölümlerin teorik-pratik-teknik AKTS dağılımları toplamda 1934-1699-447 iken vakıf üniversitelerinde bu dağılım 2445- 2625-930'dir. Bu bağlamda, *'bölümler arasında ve vakıf ve devlet üniversiteleri arasında teorik, pratik ve teknik dersler açısından herhangi bir farklılaşma'*nın olup olmadığı sorusuna bakıldığında; devlet üniversitelerinde teorik-pratik dersler arasında yakın bir dengenin olduğu, teknik derslerde ise yüzdesel oranların teorik ve pratik derslere göre düşük olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerinde ise teknik derslerin yüzdesel oranları artmaktadır. Bunun sebebi, Görsel İletişim Tasarımı, İletişim ve Tasarımı, Çizgi Film ve Animasyon, Dijital Oyun Tasarımı, Fotoğraf gibi bölümlerin fakülte bünyelerinde yer almasıdır. İncelenen fakültelerde Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım ve Radyo Televizyon Sinema Bölümlerinin en fazla bulunan bölümler olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümlerin genelinde de teorik derslerin yüzdesel oranlarının daha yoğun olduğu, pratik derslerin yoğunluğunun ise daha az olmakla birlikte teorik derslerle dengede olduğu görülmektedir. Teknik derslerin oranları ise, teorik ve pratik derslere göre düşük kalmaktadır. Radyo, Televizyon ve Sinema bölümlerinde ise yine dağılım oranlarının teorik ve pratik ağırlıklı olduğu görülse de, teknik derslerin oranlarında da artışlar söz konusudur. Teknik derslerin artış gösterdiği üniversiteler devlette İstanbul Üniversitesi (%30,42), Ege Üniversitesi (%20), Ankara Üniversitesi (%11,67) ve vakıfta Yaşar Üniversitesi (14,58) olarak gözükmektedir.

Araştırma soruları içerisinde yer alan *'vakıf ve devlet üniversitelerinde yer alan spesifik bölümlerin müfredatında yer alan derslerin pratik, teknik ve teorik bağlamda AKTS dağılım oranları'*nın ne olduğuna ilişkin olarak; devlet üniversitelerinde teorik-pratik dersler arasında yakın bir dengenin olduğu, teknik derslerde ise yüzdesel oranların teorik ve pratik derslere göre düşük olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerinde ise teknik derslerin yüzdesel oranları artmaktadır. Yeditepe Üniversitesi'nde Görsel İletişim Tasarımı bölümünde pratik-teknik derslerin dengede olduğu görülmektedir (%29,17-%29,17). Bahçeşehir Üniversitesi'nde kimi bölümlerde AKTS dağılımlarının teknik-pratik dersler yönünde ağırlık

kazandığı görülmektedir; Çizgi Film ve Animasyon bölümünde (%52,50-%37,08); Dijital Oyun Tasarımı bölümünde (%54,17-%31,25); İletişim ve Tasarımı bölümünde (%45,83-%39,58). Yeni Medya ile ilişkili bölümlerde ise teorik derslerin yoğun olduğu görülmektedir.

Bu verilerden hareketle, *'vakıf ve devlet üniversitelerinde güncel ve sektörün ihtiyaçlarına yönelik bölümler oluşturulup oluşturulmadığı'* sorusu cevaplandırılmak istenirse, teknik derslerdeki oranların düşüklüğü olumsuz bir etken olarak gözükmektedir. Teknik derslerin az olması hususu, lisans eğitiminin meslek yüksekokulu eğitimi gibi olmadığı düşünülünce anlaşılabilir bir durumdur ancak teknik derslerdeki bu düşük oranın (%12,78), sektörel beklentiler doğrultusunda artması gerektiği de bir gerçektir. Zira iletişim ve medya alanlarındaki iş ilanlarında teknik alanda uzmanlık gerektiren niteliklerin ön planda olduğu görülmüştür (Üçler ve Büyükçelikok, 2021: 1268). Hem pratik hem de teknik derslerin AKTS dağılımlarının, vakıf üniversitelerinde devlet üniversitelerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Üniversitelerde yer alan bölümler dikkate alındığında bunun vakıf üniversitelerinde yer alıp devlet üniversitelerinde yer almayan bölümlerden kaynaklı olduğu görülmektedir. Ayrıca vakıf üniversitelerinin güncel ve sektörün ihtiyacına yönelik bölümlere yer verdiği de buradan çıkarılabilir. Devlet üniversitelerinin Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Radyo, Televizyon ve Sinema, Reklamcılık gibi bölümlere sahip olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerinde ise bu bölümlere ilaveten Görsel İletişim Tasarımı, İletişim ve Tasarımı, Çizgi Film ve Animasyon, Dijital Oyun Tasarımı, Fotoğraf gibi bölümler yer almaktadır. Bu bölümlerin ise gerek pratik gerekse teknik bakımdan ders içeriklerine ihtiyaç duyduğu aşikârdır. Bu bölümlerde pratik ve teknik anlamda derslerin yeterliliği noktasında öğrencilerle yapılacak anket, görüşme ve benzeri çalışmaların alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

Devlet üniversitelerindeki bölümler dikkate alındığında (Gazetecilik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Radyo, Televizyon ve Sinema, Reklamcılık), teorik ve pratik noktasında yakalanmaya çalışılan bir dengenin olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin mezuniyet sonrasında mesleki yaşantılarının dikkate alındığının ve desteklenmeye çalışıldığının göstergesi olarak yorumlanabilir. Daha önceki çalışmalarda dile getirilen, sektörün mezun öğrencilerin niteliklerinden memnun olmayışını bu yolla çözümlenmek mümkün olacaktır. Ancak, yine müfredatta teori ve pratik (uygulama) noktasında yakalanmış görünen dengenin reelde ne ifade ettiği farklı çalışmalarla test edilmeye muhtaç görünmektedir. Bu noktada, öğrencilerden pratik derslerden aldıkları kazanımları ve memnuniyet derecelerini ölçen çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Vakıf üniversitelerinde pratik-teknik derslerin AKTS oranlarındaki artışlar da yine yeterlilikleri noktasında tartışmaya açık gözükmektedir. Öğrencileri sektöre hazırlama noktasında güncel ve teknik bölümleriyle dikkat çeken vakıf üniversitelerindeki bilhassa Görsel İletişim Tasarımı, İletişim ve Tasarımı, Çizgi Film ve Animasyon, Dijital Oyun Tasarımı, Fotoğraf, Yeni Medya gibi bölümlerdeki pratik ve teknik derslerin yeterliliği noktasında öğrencilerle ve sektörle yapılacak görüşme, anket ve benzeri çalışmalar bölümlerin yetkinliği gösterme noktasında oldukça katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akgül, M., Akdağ, M. (2018). İletişim Eğitimi Ve Disiplinlerarasılık: İletişim Fakültelerindeki Akademisyen Profili Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, (31), 1-20.
- Akyazı, E. (2018). İletişim Fakültelerinde Sosyal Medya Eğitimi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4 (4), 730-740.
- Altay, R., Kavuran, T. (2021). Radyo Televizyon ve Sinema Bölümlerindeki “Kamera ve Işık, Haber Toplama-Yazma ve Fotoğrafçılık” Dersleri Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 7 (1), Yaz, s. 148-165.
- Arık, M. B., Bayram, F. (2011). İletişim Eğitimi ve İletişim Akademisyenleri: Veriler Işığında Genel Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (15), 81-98.
- Barıtcı, F. (2021). Basın Yayın Yüksek Okullarından Fakültelere Türkiye’deki Medya ve İletişim Eğitiminin Dönüşümü: Müfredatlar Üzerine Bir İnceleme. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 19 (38) , 685-702 .
- Bulut, Ç. K., Hacısalıhoğlu, E. (2021). İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Medya Emek Piyasasına Dönük Algı ve Beklentileri: Ankara Örneği. *Ankara Üniversitesi İlef Dergisi*, 8(2), 261-295.
- Can, S. (2018). İletişim Eğitiminde Akademi ve Sektör Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. *Humanities Sciences*, 13(3), 57-73.
- Büyükaşlan, A., Mavnacıoğlu, K. (2017). İletişim Fakültesi Ders Müfredatlarının Sektörün Nitelikli İşgücü Talebine Uyumu. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (2) , 219-233.
- Büyükbaykal, G., Ilgaz Büyükbaykal, A.C. (2018). Türkiye'deki İletişim Fakültelerinde Eğitim ve Yaşanılan İstihdam Sorunları. *Electronic Turkish Studies*, 13(18), 321-334.
- Dağtaş, E., Kaymas, S. (1998). Türkiye'de İletişim Eğitimi Üzerine Öneriler. *Kültür ve İletişim*, 1(2), 93-110.
- Dursun, O. (2021). İletişim Eğitiminde Teknoloji Öğretimi Üzerine Bir Alan Araştırması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Adana'nın Kurtuluşunun 100. Yılına Özel Sayı, 55-67.
- Ergeç, N. (2014). Uluslararası Yükseköğrenim Trendleri Bağlamında İletişim Eğitimi Yeniden Düşünmek. *Selçuk İletişim*, 8 (2), 5-31.

- Ergüney, M. (2017). İletişimin Dijitalleşmesi ve İletişim Fakültelerinde Yeni Medya Eğitimi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 1475-1486.
- Güllüpunar, H. (2015). Stratejik İletişim Bağlamında Türkiye'deki Halkla İlişkiler Bölümlerinin Ders Müfredatları Üzerine Bir İnceleme. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(1), 17-35.
- Güz, N., Yanık, H., Yegen, C. (2017). İletişim Fakülteleri Eğitim Sistemine Yönelik Yeni Bir Yaklaşım. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1546-1560.
- Karaduman, M., Akbulutgiller, B., (2017). Türkiye’de Gazetecilik Eğitimi: Lisans Müfredat Programları Karşılaştırması, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16 (4), 1161-1181.
- Kaya, A. Y., Ata, F., Bursa, A. (2022). İletişim Fakülteleri Müfredatında Dijitalleşme: Gazetecilik ile Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü Eğitimindeki Dijital Derslerin Analizi. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (39) , 1-23.
- Mutlu, E. (1998). İletişim Eğitimi. *Kültür ve İletişim*, 1(2), 16-27.
- Nizam, F., Bağcı, C. (2016). Fırat TV ve Kampüs TV Örnekleriyle İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Uygulama Birimi Olarak Üniversite Televizyonlarına Bakışı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 34.
- Öztürk, M. (2021). Halkla İlişkiler Eğitiminde Lisans Müfredatları: Türkiye ve Kanada Örneği. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 11 (1) , 208-228.
- Solmaz, B., Taştekin, H., Yüksek, Ö., Akpınar, K., Yay Bakmaz, E. (2017). Halkla İlişkiler Eğitiminde Uluslararasılaşmanın Önemi: İngiltere Ve Türkiye Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37), 273-288.
- Şeker, M., Şeker, T. (2011). İletişim Eğitiminde Temel Sorunlar ve Açmazlar. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (15), 99-118.
- Taşbaşı, K. (2015). Üniversitenin Dönüşümü Sürecinde Yitirilen Bütünsellik: Ünsal Oskay’ın Çalışmaları Üzerinden İletişim Bilimlerine ve İletişim Eğitimine Bakış. *Marmara İletişim Dergisi*, 0 (23 - ÜNSAL OSKAY), 1-11.
- Tokgöz, O. (2003). Türkiye'de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirilmesi. *Kültür Ve İletişim*, 6(11), 9-32.
- Uzun, R. (2007). İstihdam Sorunu Bağlamında Türkiye’de İletişim Eğitimi Ve Öğrenci Yerleştirme. *İletişim Kuram Ve Araştırma Dergisi*, 25(2), 117-134.
- Üçler, N. & Büyükçelikok, T. Ö. (2021). İletişim Fakültesi Müfredatlarının Medya Sektörü İş İlanları Üzerinden Sektörel Beklentileri Karşılama Yeterliğinin İncelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 20(3) , 1245-1269.
- Varol, A. (2001). İletişim Fakülteleri ve Sorunlar. *Selçuk İletişim*, 1 (4), 3-9.
- Vuran, A. (2003). Yükseköğretimde İletişim Fakülteleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi*, 2 (4), 235-239.
- Yakın, M. (2018). Türkiye’de “Reklamcı” Eğitimi: Reklamcılık Lisans Programları Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2022 (47) , 291-308.
- Yetkiner, B. (2018). Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümlerinde Verilen Sinema Derslerinin Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, 3(1), 83-99.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Communication faculties aiming to train competent and well-equipped students in the communication sector have had problems such as employment and education quality since their establishment. While these problems were not resolved, new faculties continued to be established throughout the country.

The curricula created by the faculties on the basis of departments aim to provide students with theoretical, technical and practical equipment for the field. In this study, it is examined whether the curricula of the departments in communication faculties provide the aforementioned competencies to their students, whether they can train students in accordance with the expectations of the sector, whether they can educate their students at international standards by updating their curricula in accordance with the conditions of the constantly changing and developing world.

Methods

The aim of this study is to examine the courses taught in communication faculties theoretically, practically and technically, to determine the ECTS rates of these courses and to comment on the capacity of the courses given in the faculties to prepare students for the sector based on these data. In this context, department-based curricula of communication faculties (one of them faculty of communication sciences) in five selected state and five foundation universities were examined. Istanbul University, Marmara University, Ankara University, Anadolu University, Ege University were selected in the state university category. The fact that communication faculties were opened in these universities for the first time was a factor in this election. Foundation universities were chosen as Başkent University, Kadir Has University, Bahçeşehir University, Yeditepe University and Yaşar University. In this election, the faculties were tried to be chosen from the first established foundation universities. In addition to this, it has been tried to create a sample that will encompass different cities of Turkey. Course type, term and year, whether the course is compulsory or elective, and credit and ECTS information (n=2148) of all departments (n=36) in the faculties were coded. Then, this information was transferred to the MAXQDA 2022 package program and quantitative content analysis was performed.

Findings and Argument

In the ECTS distribution of theoretical, practical and technical courses in state universities, it is seen that theoretical courses predominate. On the other hand, it is seen that the ECTS distributions of the practical courses are close to the theoretical courses. It is seen that the density of technical courses is less than theoretical and practical courses. It is seen that there is a concentration in practical courses in foundation universities. In technical courses, where there is a close balance between theoretical and practical courses in state universities, it is seen that the percentage rates are lower than theoretical and practical courses. In foundation universities, the percentage of technical courses increases.

Conclusion and Recommendations

Within the scope of the study, theoretical-practical-technical courses (n= 2148) in the curricula of state and foundation universities (n= 10) were examined. In this context, the information in the curricula on the websites of the universities was coded and the data was transferred to the MAXQDA 2022 package program. The data on the theoretical-practical-technical ECTS distribution of the courses were tried to be presented quantitatively.

According to the results obtained, it is seen that the theoretical-practical course intensity is dominant in the ECTS distributions of the faculties and departments regarding the theoretical-practical-technical courses. It is seen that technical courses take less place compared to theoretical and practical courses. The fact that technical courses are scarce is understandable considering that undergraduate education is not like vocational school education.

It is seen that the ECTS distribution of both practical and technical courses is higher in foundation universities than in state universities. When the departments in the universities are taken into account, it is seen that this is due to the departments that take place in foundation universities but not in state universities. In addition, it can be deduced from this that foundation universities include current and sectoral departments.

Considering the departments in state universities, it is seen that there is a balance that is tried to be achieved in terms of theory and practice. This situation can be interpreted as an indication that the professional life of the students after graduation is taken into account and tried to be supported. In this way, it will be possible to resolve the sector's dissatisfaction with the qualifications of graduate students, which was expressed in previous studies. However, what the balance, which seems to have been caught in theory and practice in the curriculum,

actually means, seems to be in need of testing with different studies. The increase in the ECTS rates of practical-technical courses in foundation universities seems to be open to discussion in terms of their adequacy. Interviews, surveys and interviews with students and the sector regarding the adequacy of practical and technical courses in departments such as visual communication design, communication and design, cartoons and animation, digital game design, photography, new media in foundation universities that draw attention with their current and technical departments in preparing students for the sector. similar studies will make a great contribution to show the competency of the departments.